

Pirkko-Liisa Kastari:

Savisalon ja Elovaaran sukua (*Elovaaran osuus poistettu*)

Tähän olen koonnut muutaman sukupolven taakse tietoja Tapani Savisalon isänpuoleista sukua lähinnä siitä lähtien, kun Karunan Savisalon Itätalo tuli suvulle eli vuodesta 1814 alkaen. Merkitsin tosin myös ensimmäisen isännän ja emännän vanhempien sukupolven tiedot. Samoin kokosin Tapanin äidinpuoleista sukutaustaa Satakunnasta, Savosta ja Kainuusta. Molemmissa suvuissa olisi mahdollista edetä kirkonkirjojen avulla vielä kauemmas, mutta olen selvittänyt sukua yleensä vain yhden 1700-luvun esivanhempien sukupolven. Koska yhteiskunta oli sitä ennen melko muuttumaton, tämä jo kertoo esivanhempien yhteiskunnallisesta asemasta.

Esitykseni aloitan vanhimmasta päästä. Valitsemaani lähtökohtaa merkitsen sukupolvella I, heidän alleen merkitsen heidän lapsensa numeroilla 1. 2. 3. jne. Lapset ovat sukupolvea II ja heidän lapsensa jälleen 1. 2. 3. jne. Etsin vain suorat sukulinjat, jotka johtavat Tapanin isään Tuure Savisaloon ja äitiin Airi Savisaloon o.s. Elovaaraan. Isän, äidin ja suoraa sukulinjaa edustavan lapsen nimen olen lihavoinut. Tämä lihavoitu lapsi on seuraavan sukupolven esi-isä tai esiäiti. Vain harvoin olen etsinyt muista lapsista syntyviä sukuhaaroja.

Aloitan Tapanin isänpuoleisesta suvusta. **Karl Gustaf Karlsson** oli Tapanin isoisän isä, Karunan Savisalon Itätalon isäntä. Tämän isoisä **Anders Andersson** oli ensimmäinen Savisalon Itätalon isäntä, joka kuului tähän sukuun.

Karl Gustaf Karlssonin esivanhempien taulu Karunassa:

Samalla kuin Savisalon suvusta, tämä taulu kertoo Karunan Savisalon rälssitalon Savisalo-sukuiset omistajat. Sukututkija ja kirjailija Jalmari Finne totesi kokoamassaan Suomen Asutuksen yleisluettelossa, että Savisalo oli vanha säteritila. Säteriksi kutsuttiin asuinkartanoa, joka oli rälssitalan keskus. Rälssitila (frälse) tarkoitti, että maatila oli vapautettu maaverosta. Suomeen rälssitiloja alettiin muodostaa 1200-luvulla, kun verovapauksia ruvettiin myöntämään kuninkaalle suoritettavaa ratsupalvelua vastaan. Alkuaan rälssitalan saivat omistaa vain aateliset, mutta vuodesta 1723 lähtien myös papisto ja porvarit. Vuoden 1789 Yhdistys- ja vakuuskirjan yhteydessä talonpojillekin myönnettiin oikeus ostaa verovapaita rälssitiloja. Savisalo oli keskiaikainen maaverosta vapautettu maatila, joka siirtyi talonpojille 1800-luvun alussa.

Jalmari Finnen laatimassa Suomen Asutuksen yleisluettelossa Sauvon ”Safvisala säteri” esiintyi ensi kerran vuonna 1556. Tilaa asui Per (Peder) Thomasson ja hänen jälkeensä Hans Pedersson, Hans Lindelöf sekä muun muassa Claes Jägerhorn ja leskensä Catharina Jägerhorn. Savisalon rälssisäteriin kuului 1700-luvun alussa kaksi muuta rälssitilaa, Eisböle ja Lillpalike. Savisalossa

asui 1700-luvulla sotilaita. Monet asukkaat joutuivat kiinnittämään tilan velkojensa pantiksi. Tutkimisen arvoista olisi selvittää, miksi tila lopulta menetettiin. Savisalo jäi nimittäin asumattomaksi koko 1790-luvuksi. Sen jälkeen vuonna 1802 tila jaettiin kahtia. Jakokartta ja jakokirja on luettavissa kansallisarkiston digitaaliarkistossa (ks. hakukenttään sana Savisalo). Savisalon säteriä isännöi 1800-luvun alussa tilallinen Gabriel Henriksson s. 7.1.1760 ja Savisalon ”toista puolikasta” (andra hälft.) tilallinen Carl Gustafsson s. 15.10.1760. Toinen puolikas sai nimen Safvisala säterie Östergård ja toinen puolikas Safvisala säterie Westergård. Itätalon isäntä Carl Gustafsson muutti Karunasta perheineen Sauvoon vuonna 1814 ja Itätalo sai kokonaan eri sukua edustavan uuden asukkaan. Itätalon uusi haltija oli Sauvossa 12.11.1778 syntynyt Anders Andersson, joka oli ollut Sauvossa asuessaan aatelisen omistaman Korvalan säterin vuokraaja (frälsebonde). Anders Anderssonin olen valinnut Savisalon suvun kantaisäksi, koska hän oli ensimmäinen nykyiseen Savisalon sukuun kuuluva Savisalon Itätalon isäntä. Hänen jälkeläisistään kerron seuraavassa.

I Säteritilallinen Anders Andersson s. 15.4.1778 Sauvon Åkers, k. 12.11.1822 Karuna, hukkui (drunknad), Savisalon Itätalon ensimmäinen sukuun kuuluva isäntä

Puoliso **Maja Stina Carlsdotter** s. 15.4.1788 Halikko, k. 1828 Karuna

Anders Anderssonin vanhemmat:

isä: talollinen Anders Andersson s. 1754 Sauvon Kursala Åkärr, talonnimi myöhemmin Åkers

äiti: Anna Hansdotter s. 25.7.1752 Sauvo

Maja Stina Carlsdotterin vanhemmat:

isä: talollinen Carl Klenberg s. 6.8.1747, Halikko Storby Ylimmäinen

äiti: Maria Simonsdotter s. 14.5.1757

Savisalon Itätalon tuleva isäntä Anders Andersson oli Åkersin talon pojista nuorempi. Koska vanhempi veli peri kotitalon, Anders lähti maailmalle. Anders Andersson ja Maja Stina Carlsdotter muuttivat Sauvosta Karunaan vuonna 1814 paikkaan ”Safvisala Östergård”. Anders Anderssonista tuli siis talon ensimmäinen nykyiseen Savisalon sukuun kuulunut isäntä.

Anders Anderssonin hukkumiskuoleman jälkeen Maja Stina avioitui 30.12.1823 uudelleen talollinen Daniel Johanssonin kanssa, s. 27.2.1789 Karuna. Heillä ei ollut yhteisiä lapsia. Kun vaimo Maja Stina vuorostaan kuoli, Daniel Johansson palasi rengiksi synnyikotiinsa Karunan Lemmis Ylätalo (Uppgård) vuonna 1829 ja meni 18.10.1829 naimisiin Eva Henriksdotterin kanssa. Lemmis Ylätalo oli Savisalon naapuritalo.

Anders Anderssonin ja Maja Stina Carlsdotterin lapset:

1. **Carl Gustaf Andersson** s. 4.8.1813 Sauvo, k. 7.3.1848 Karuna

2. Gustava Carolina Andersdotter s. 20.7.1819 Karuna, k. 1.9.1819 Karuna

Carl Gustafin syntymätiedoissa isä Anders Anderssonin sanotaan olleen vielä ”frälsebonde” Sauvon Korvalassa. Pikkusisaren syntyessä hän oli jo Savisalons isäntä.

II ”Säteri inhavaren” Carl Gustaf Andersson s. 4.8.1813 Sauvo, k. 7.3.1848 Karuna

Puoliso **Maja Stina Johansdotter** s. 13.6.1821, k. 10.3.1904 Karuna

Vihitty 8.6.1837.

Maja Stina Johansdotterin vanhemmat:

isä. Tilallinen Johan Henriksson s. 6.4.1790, k. 29.12.1836 Karuna, Lemmis Nedergård (Aalatalo)

äiti: Maja Stina Henriksdotter 27.11.1791 Karuna

Carl Gustaf Anderssonin kuoltua 7.3.1848 Maja Stina Johansdotter avioitui 23.8.1851 uudelleen Herman Valentin Henrikssonin (Helenius) kanssa, s. 22.2.1818, k. 14.8.1907, tämä oli ”isännän veli Kaxlaks Wikurs”.

Carl Gustafin ja Maja Stinan lapset:

1. **Karl Gustaf Karlsson** s. 23.5.1839 Karuna, k. 29.9.1916 Karuna

2. Anders Johan Karlsson s. 17.3.1842 Karuna, ilmeisesti kuoli aivan pienenä.

Lapset äidin 2. avioliitosta:

3. Berndt Valentin Hermansson s. 4.7.1852 Karuna

4. Johan Anton Hermansson s. 13.1.1855, k. 7.8.1878 Karuna

5. Amalia Maria Hermansdotter s. 28.4.1858 Karuna

6. Sofia Katharina Hermansdotter s. 2.8.1861 Karuna

7. Mathilda Gustava Hermansdotter s. 7.10.1863 Karuna

III Tilallinen Karl Gustaf Karlsson s. 23.5.1839 Karuna, k. 29.9.1916 Karuna

Puoliso **Sofia Karolina Karlsdotter** s. 25.9.1846 Sauvo, k. 18.2.1906 Karuna

Vihitty 29.6.1876. Sofia Karolina muutti Sauvosta Karunaan vuonna 1876.

Puolison vanhemmat:

isä: talollinen Carl Christiansson s. 4.7.1820 Sauvo, Ylistalo Storgård

äiti: Gustava Karolina Josefsdotter s. 24.11.1822 Sauvo

Karl Gustafin ja Sofia Karolinan lapset:

1. Karl Emil Kaarlenpoika s. 25.6.1877 Karuna, kaksonen

2. Johan Anton Kaarlenpoika s. 25.6.1877 Karuna, kaksonen

3. Berndt Vilhelm Kaarlenpoika s. 8.3.1879 Karuna

4. Alma Sofia Kaarlentytär s. 29.5.1880, k. 30.10.1892 Karuna

5. Fanny Karolina Kaarlentytär s. 6.8.1883 Karuna

6. **Arthur Erland Kaarlenpoika** s. 3.11.1884 Karuna

7. Bertha Elvira Kaarlentytär s. 26.6.1886 Karuna

8. Aina Olivia Kaarlentytär s. 23.1.1888 Karuna

9. Maria Kaarlentytär s. 8.8.1890, k. 9.8.1890 Karuna

Sen jälkeen kun Karl Gustaf Karlssonin isä Carl Gustaf Andersson kuoli 7.5.1848 vain 35-vuotiaana, tilaa isännöi Maria Stinan toinen puoliso, nuoren Kallen isäpuoli Herman Valentin Henriksson (Helenius). Käytännössä Karl Karlsson toimi isäntänä 1880-luvun lopulta lähtien, kun isäpuoli ikääntyi ja siirtyi syytinkiläiseksi (eläkkeelle). Karl Karlsson lunasti Savisalon Itätalon itselleen vasta vuonna 1897. Vasta silloin, 58-vuotiaana, hänestä tuli virallisestikin tilallinen ja tilansa isäntä. Poika Artur Erland lunasti tilan kymmenen vuotta myöhemmin.

IV Tilallinen Arthur Erland (Laaksonen) Savisalo s. 3.11.1884 Karuna

Puoliso **Anna Matilda Lemberg** s. 16.12.1890 Karuna

Vihitty 10.3.1911

Puolison vanhemmat:

isä: Klas Vilhelm Lemberg s. 14.12.1862 Karuna, Lämmisten eli Lemuisen Alitalon vävy, torppari

äiti: Johanna Vilhelmiina Josefintytär Lundqvist s. 31.8.1862 Karuna

Savisalon Itätalon pojista nuorin, lapsista kuudes **Artur Erland** oli viimeinen sukuun kuulunut Savisalon Itätalon isäntä. Artur Erland osti kotitilan vuonna 1907, mutta ei hän kauan isännöityä hoitanut. Hän muutti 31.10.1910 Paimioon Majankalman perintötaloon, jonka omisti Erland Korpula Metsämaasta. Siellä hän avioitui Anna Matilda Lemberginkin kanssa 10.3.1911. Nuoripari muutti Paimiosta Turkuun 30.12.1911 ja heidät merkittiin kirjoille Turussa 4.1.1912.

Artur Erlandin aikana, hänen Paimioon lähtönsä jälkeen, tila oli ilmeisesti vuokralla ja vuoralaiset vaihtuivat tiuhaan. Lyhyessä ajassa talolla oli kolme eri viljelijää. Samaan aikaan vanha isä, eläkeläinen Karl Gustaf Karlsson (Kaarlo Kustaa Kaarlenpoika) eleli Savisalon Itätalossa kunnes hän kuoli 29.9.1916. Tyttäret Bertha Elvira Savisalo ja Aina Olivia Savisalo asuivat isänsä luona. Aina Olivia muutti kuitenkin Pöytyälle jo 29.6.1916 eli vähän ennen isän kuolemaa.

Savisalon suvun muistitiedon mukaan Savisalon suku luopui Savisalon Itätalon omistuksesta vuonna 1918, siis pari vuotta Kaarlo Kustaan kuoleman jälkeen. Todellisuudessa kauppakirja oli tehty edellisenä vuonna, koska ensimmäinen talonkaupan lainhuudatus on päivätty 8.11.1917. Talon osti **Oskar Julius Siren**, jonka suvulla tila on pysynyt.

Tässä vielä lyhyesti **IV:n sukupolven sisaruksista** syntymäjärjestyksessä se, mitä Karunan, Paimion ja Perniön rippikirjat tietävät. Turun ja Pöytyän rippikirjat eivät ole vielä luettavissa digitoituina tarpeeksi pitkälle. Karl Emilin elämästä ja jälkeläisistä on perusteelliset tiedot Savisalon

sukuseuran sukumatrikkelissa, joten en toista niitä. Tässä kuitenkin se, mitä sisarusarjasta selviää nykyisin julkisista, digitoiduista rippikirjoista:

1. **Karl Emil Savisalo (Laaksonen)** s. 25.6.1877 Karuna, kaksospuolikas. Hän oli Tuure Savisalon isä ja siis Tapani Savisalon isoisä.
2. Johan Anton Palmu s. 25.6.1877 Karuna, kaksospuolikas, muutti Turkuun 31.12.1907.
3. Berndt Wilhelm Savisalo (Laaksonen) s. 6.8.1879 Karuna, muutti Kaarinaan 8.10.1907.
4. Alma Sofia kuoli pienenä.
5. Fanny Karolina Savisalo s. 6.8.1883 Karuna, muutti Perniöön 31.12.1907. Vihitty 15.12.1907 Perniön Heikkilän Ylitalon tilallisen W.W. Lindblomin kanssa. Walter William Lindblom s. 2.7.1877 Perniö. Walter Williamin isä: merimies, torppari Karl Johan Linblom s. 17.1.1842 Perniö, äiti: Amanda Gustava Lilja s. 8.9.1849 Perniö. ¹ Lapset: Lauri Lambert s. 31.10.1908, Kaino Kalervo s. 6.12.1909, Karin Lemmitty s. 25.7.1911.
6. Arthur Erland Savisalo s. 3.11.1884 Karuna. Ks. edellä Savisalon Itätalon viimeinen sukuun kuulunut isäntä. Vihittiin Paimiossa Anna Matilda Lemberginkin kanssa 10.3.1911. Muuttivat Paimiosta Turkuun 30.12.1911.
7. Bertha Elvira Savisalo (Laaksonen) s. 26.6.1886 Karuna.
8. Aina Olivia Savisalo (Laaksonen) s. 23.1.1888 Karuna, muutti Pöytyälle 29.6.1916.
9. Maria kuoli pienenä.

¹Perniön vuoden 1877 syntyneet ja vuosien 1869-1879 rippikirjat sivu 386. W.W. Linblomin ja Fanny Karolina Savisalon perheestä Perniön vuosien 1900-1909 rippikirjat sivu 144 ja vuosien 1910-1919 rippikirjat sivu 194. Karunan vihityt 1907.

